

kommende interesserede borger til ombudsmanden. Der ses ikke at være tilstrækkelig begrundelse for, at ombudsmanden skal kunne gribe ind i en sag — heller ikke på eget initiativ — hvis afgørelse den pågældende borger ikke har fundet anledning til at appellere. Det synes at være en unødvendig analogi fra forholdene i statstjenesten, hvor staten har en egen interesse i en videregående kontrol med statsforvaltningen.

Derimod vil der nok være anledning til at give ombudsmanden lov til, når han på eget initiativ optager en sag inden for statsforvaltningen, der har været behandlet også i en kommune, at inddrage også den kommunale side af sagen. Man kunne også rejse det spørgsmål, om ombudsmanden efter indgivet klage skulle kunne optage en sag, i hvilken det for pågældende borger har været umuligt at få svar fra kommunen inden for en rimelig tid. Man mener dog, at dette tilfælde vil være så upraktisk, at der ikke er grund til at lovgive for det. En klage til borgmesteren eller til kommunalbestyrelsen eller en omtale i pressen vil — kan man roligt gå ud fra — i alle sådanne tilfælde give resultat.

Sager, der ikke er undergivet rekurs til højere statsmyndighed, og som altså endeligt henhører under det kommunale selvstyre, bør ombudsmanden ej heller kunne optage på eget initiativ. Det synes direkte i strid med ideen om det kommunale selvstyre; det gør det, som det nærmere nedenfor skal blive påvist, særlig vanskeligt at forene en ordning med, at folketingets ombudsmand skal beskæftige sig med kommunernes forvaltning, med grundlovens bestemmelser, og det er upåkrævet på grund af den beskyttelse, der ligger i, at også den kommunale forvaltning i sin virksomhed er undergivet kontrol af de administrative domstole, hvis de overskrider øvrighedsmyndighedens grænser.

Ex tuto bemærkes i denne forbindelse, at man ved rekursadgang forstår de rekurstilfælde, hvortil hjemmel haves i speciallovgivningen, og ikke reglen i købstadkommunallovens § 14 om statens adgang til at sætte ulovlige beslutninger ud af kraft. Hvis nemlig § 14 i købstadkommunalloven opfattes som en rekursregel, ville resultatet blive, at praktisk talt alle legalitetsspørgs-

mål ville falde ind under ombudsmandens kompetence på grund af den blot teoretiske mulighed for en ministeriel annullation efter nævnte § 14. Dette bør formentlig fastslås på en eller anden måde.

I bemærkningerne til § 6, stk. 2 (svarende til lovforslagets § 6, stk. 3), har det pågældende udvalg udtalt, at ombudsmanden vil kunne optage en til ham indgivet klage over *sagsbehandlingen*, herunder en over for klageren udvist optræden, op til undersøgelse, uanset om der er indgivet nogen klage til vedkommende rekursmyndighed og, hvis sådan klage er indgivet, uden at afvente rekursmyndighedens behandling af klagen. Man finder det ikke rigtigt at indføre en sådan tilstand. Det kan ikke være rigtigt at bruge ombudsmanden til som en slags erindingsinstitut at føre kontrol med den hurtighed eller langsomhed, hvormed en sag behandles i en kommune. Statsmyndighederne kan i dag ikke — hvis ikke direkte, med hjemmel i lovgivningen fastsatte forskrifter er tilsidesat — sætte sig til doms over kommunernes sagsbehandling. De kan i visse tilfælde ændre de af kommunerne truffene afgørelser, de kan anvende købstadkommunallovens § 14, hvis en kommune tilsidesætter en den efter loven påhvilende pligt til at gøre eller undlade noget; men hvor der ikke er tale om undladelse af opfyldelse af lovlig pligt, kan statsmyndighederne ikke kritisere kommunernes form for administration, i hvert fald ikke med retligt grundlag eller nogen virkning. Og som foran nævnt kan man ikke se, at der er trang til at hjemle ombudsmanden ret til at beskæftige sig med kommunernes sagsbehandling i sager, der i øvrigt ikke kan optages af ombudsmanden.

I ombudsmandens instruks kan han, for så vidt angår statsforvaltningen, beskæftige sig med, om nogen i tjenesten træffer vilkårlige eller urimelige afgørelser. Dette betyder, at han også kan beskæftige sig med, om det i en sag udøvede skøn er rigtigt, er rimeligt; men man har forstået, at det ikke er meningen, at ombudsmanden i almindelighed skal kunne prøve de af de folkevalgte kommunalbestyrelser udøvede skøn. Der henvises herom til professor Hurwitz' egen udtalelse i festskriftet til Poul Andersen 1958 pag. 213 om, at der ikke skal kunne ske en underkendelse af